

Advies over de vernieuwing van de specialisatiejaren van het studiegebied Mode

1 Situering

In haar adviezen van 17 december 1997, 22 december 1999 en 15 juni 2001 lanceerde de toenmalige afdeling TSO-BSO - op voorstel van de sectorcommissie 'Mode'¹ - een vernieuw(en)de visie op het mode-onderwijs. Uitgangspunt was de absolute wil om de inhouden en de ermee verbonden (aan)gepaste benamingen van de betrokken studierichtingen zo (grondig) te herdenken dat het mode- en kledingonderwijs terug een positief en aantrekkelijk imago verwerft. De afdeling verkoos toen de benamingen en de invulling van de specialisatiejaren te behouden, om ze ter gelegener tijd te evalueren en aan te passen aan het vernieuw(en)de concept.

Tijdens het schooljaar 2002-2003 bereikte de vernieuwing van het mode-onderwijs het 2de leerjaar van de derde graad. De studierichtingen in het TSO en BSO werden geconcipeerd in een totaal vernieuwde aanpak en inhoud die inspeelde op de gewijzigde aanpak van de moderne modebedrijven. Vanzelfsprekend hebben de inhoudelijke aanpassingen aan het eerste en tweede leerjaar van de derde graad ook gevolgen voor de specialisatiejaren die erop aansluiten. In de loop van het werkjaar 2002-2003 ging de sectorcommissie *Mode* na in welke mate het aanbod van specialisatiejaren moet worden geactualiseerd. Op basis van haar bevindingen suggereert ze een aantal aanpassingen.

2 Streefdoelen van de specialisatiejaren in TSO en BSO

De specialisatiejaren in TSO en BSO zijn een verdieping van de leerinhouden van het eerste en tweede leerjaar van (de tweede én) de derde graad. Zij bouwen voort op de competenties die de leerlingen toen verwierven en hebben daarenboven een rechtstreekse koppeling met tewerkstelling. Die link naar tewerkstelling heeft uiteraard belangrijke kwalitatieve consequenties. De derde leerjaren van de derde graad zijn zo geconcipeerd dat ze tegemoet komen aan de hoge kwaliteitseisen inzake opleidingsniveau in een aantal deelsectoren van de modewereld en de mode-industrie. De eigenheid van de diverse specialisatiejaren is immers grotendeels gebaseerd op de specificiteit van de betrokken deelsector, maar hogere kwaliteitseisen passen ook in de huidige maatschappelijke tendens om hogere eisen te stellen aan het opleidingsniveau. De kwalitatieve invulling van derde leerjaren van de derde graad moet dan ook regelmatig worden geëvalueerd en de hoge kwaliteitseisen vragen op hun beurt een adequate uitrusting en goed voorbereide lesgevers. Misschien wel de belangrijkste doelstelling is jonge mensen betere instapmogelijkheden op de arbeidsmarkt mee te geven. De specialisatiejaren beogen een finaliteit in het secundair onderwijs en vormen allerm minst een rechtstreekse voorbereiding op hoger onderwijs.

De specialisatiejaren hebben geen *heroriëntering* tot doel; dit zou immers betekenen dat de leerlingen in dit leerjaar met een ander beroepsprofiel zouden kennismaken. Ze beogen

---

¹ Voorheen de sectorcommissie 'Kleding-confectie'

evenmin een *actualisering* van de verworven competenties. Het zou ongerijmd zijn om in de tweede en derde graad verouderde kennis en technieken aan te leren. Ze kunnen ten slotte ook geen *vervolmakingfunctie* vervullen, want dat zou betekenen dat voor deze studierichtingen de eigenlijke studieduur in het secundair onderwijs zeven leerjaren omvat. De vormingscyclus moet “afgerond” zijn op het einde van het tweede leerjaar van de derde graad.

De specialisatiejaren BSO hebben echter nog een andere functie. Deze leerjaren leiden ook tot het diploma secundair onderwijs, wat voor de betrokken leerlingen een belangrijke toegevoegde waarde is.

3 Samenwerking met de sociale partners

De specialisatiejaren in het TSO en BSO moeten werkelijkheidsgetrouw zijn. Daarom is het belangrijk dat het concept van de specialisatiejaren tot stand komt in nauw overleg met de sociale partners. Samenwerking met de sociale partners heeft voor de invulling van deze specialisatiejaren immers belangrijke gevolgen:

- Veel meer dan vroeger komt de klemtoon daardoor te liggen op “specialisatie”. Dit verhoogt in belangrijke mate de kwaliteit van de aangeboden opleiding.
- Daarnaast ligt de nadruk op de tewerkstelling; de specialisatiejaren moeten daarom werkelijkheidsgetrouw worden uitgewerkt.
- Op basis van de band met tewerkstelling en het realiteitsgebonden leren zal reëel contact met bedrijven en instellingen de regel zijn. Dit kan zich onder meer vertalen in goede kort- en/of langlopende leerlingstages.

Verdere studies

Afgestudeerden van de BSO-specialisatiejaren behalen het diploma secundair onderwijs. Dat geldt evenzeer voor de leerlingen die de vierde graad BSO “Modevormgeving” en “Plastische kunsten” met vrucht volgden. Net als de afgestudeerden uit het TSO hebben ze dan de mogelijkheid om vervolgonderwijs aan te vatten, bijvoorbeeld:

- pedagogisch hoger onderwijs: initiële lerarenopleiding secundair onderwijs - groep I - opties: Voeding/verzorging - Kleding (gewicht 2) - Kleding (gewicht 1)
- graduaat Confectie;
- hogeschoolopleiding van twee cycli: Beeldende kunsten: optie Mode-, textiel- en toneelkostuumontwerpen.

4 TSO-specialisatiejaar ‘Creatie en patroonontwerpen’

De raad stelt voor om de TSO-specialisatiejaren ‘CAD-Confectie’ en ‘Model- en patroonontwerpen’ te vervangen door één specialisatiejaar ‘Creatie en patroonontwerpen’.

Beginsituatie

De leerlingen die opteren voor het derde leerjaar van de derde graad TSO “Creatie en patroonontwerpen” hebben de derde graad TSO ‘Creatie en Mode’, een derde leerjaar van de derde graad BSO van het studiegebied *Mode* óf één of twee leerjaren van de vierde graad BSO ‘Modevormgeving’ met vrucht gevolgd.

Studieprofiel

De leerling volgt een specialisatie voor “**creatieve patroonmaakster en modelliste-stiliste m/v**”. In eerste instantie blijft dit een creatieve opleiding waar men collecties zal creëren en ze nadien omzetten in productieklare patronen. De leerling zal vanuit diverse invalshoeken mogen creëren, maar steeds voor concrete opdrachten en voor welbepaalde doelgroep(en). De specialisatie wordt op deze manier opgevat omdat men in de bedrijven ook vanuit verschillende opties werkt.

Algemene doelstellingen

Omwille van de eigenheid van het specialisatiejaar moeten de leerlingen doorheen al de facetten van het model- en patroonontwerpen:

- alert zijn voor maatschappelijke, culturele en economische tendensen;
- informatiebronnen, in de ruime zin, weten te vinden en efficiënt kunnen gebruiken;
- uit de veelheid van informatie een selectie maken als inspiratie voor nieuwe creaties;
- creativiteit aanwenden tijdens het ontwerpen van collecties;
- een productierijp patroon ontwikkelen, manueel en met CAD;
- werkdocumenten opmaken nodig bij de productie;
- detailstudies bestuderen in functie van de modelontwikkeling;
- vergader- en gesprekstechnieken toepassen in de omgang met de medewerkers.

Werkelijkheidsgetrouwheid

- Goed voorbereide stages bij ontwerpers en/of een (patroon)bedrijf vormen een essentieel onderdeel van de opleiding. De leerling ervaart zo zijn toekomstig werkterrein.
- Contacten met het werkveld in de modewereld en de mode-industrie worden niet alleen tijdens leerlingenstages gelegd, maar ook op beurzen, tijdens contacten met ontwerpers, confectiebedrijven, productiehuizen, theatergezelschappen, enzovoort.

Tewerkstelling

De realiteitsgerichte opleiding levert afgestudeerden die in de specifieke tewerkstelling kunnen starten als **creatieve patroonmaakster en modelliste-stiliste m/v**. De taakinfilling van deze functies kan men omschrijven als:

- schetsen van kledingstukken (accessoires, ...) maken;
- de realisatie van het eerste model opvolgen met als doel voor de collecties van de onderneming nieuwe ontwerpen voor te stellen die in de lijn liggen van de trend van het komende seizoen;
- patronen uittekenen voor een ontwerp, zowel manueel als met CAD.

Afhankelijk van de eigenheid van de bedrijven kan deze functie gaan van het strikt tekenen van patronen tot het zelf ontwerpen, het tekenen van patroon en snijpatroon, het graderen en intekenen en het opvolgen van de collectie.

5 Specialisatiejaren BSO

De raad stelt voor om de huidige BSO-specialisatiejaren ‘*Confectie-modelmaken*’ en ‘*Mode-en maatkleding dames*’ te vervangen door de specialisatiejaren ‘*Mode-verkoop*’ en ‘*Modespecialisatie en trendstudie*. Het specialisatiejaar ‘*Mode- en maatkleding heren*’ blijft ongewijzigd behouden.

Beginsituatie

De leerlingen beëindigen het tweede leerjaar van de derde graad:

- in eerste instantie van de onderliggende studierichting “Moderealiseratie en -verkoop”;
- in tweede instantie van een andere studierichting van het studiegebied Mode.

Leerlingen die uit “Creatie en mode” komen dienen zich voor bepaalde leerstofonderdelen bij te werken, bijvoorbeeld in het aspect “verkoop”.

5.1 Mode-verkoop

5.1.1 Studieprofiel

Na de opleiding tot *winkelbediende in de mode* in de studierichting ‘*Moderealiseratie en -verkoop*’ van de derde graad BSO is “*Mode-verkoop*” een logische specialisatie. De leerlingen worden geconfronteerd met diverse organisatorische, commerciële en problematische aspecten van de verkoop. Zij ontlede van nabij de inrichting van het winkelpand en leren dat creatief aanpakken om de mode-verkoop te stimuleren. Ook de omgang met personeel wat betreft communicatie en teambuilding wordt hier concreet benaderd. Dit alles zal pas lukken als de leerling geconfronteerd wordt met realiteitsgetrouwe opdrachten, onder andere via goed gekozen stageplaatsen waar men met meerdere winkelbedienden werkt.

Naast deze grotere verantwoordelijkheid in de mode-verkoop zal de leerling ook worden getraind in het zelfstandig en vakkundig uitvoeren van moeilijkere retouches. Zij zoeken oplossingen voor complexe retoucheproblemen en leren nieuwe technieken aan in moderne materialen.

5.1.2 Algemene doelstellingen

De leerling leert:

- kleding realiseren met het oog op het verwerven en aanwenden van afwerkingstechnieken nuttig bij retouches;
- zelfstandig en vakkundig meewerken in een retouchezaak;
- commercieel denken;
- bijzondere aandacht besteden aan gepaste omgangsvormen, zoals tactvol omgaan met klanten en collega’s;
- verantwoordelijkheidszin en organisatievermogen ontwikkelen en een goede teamspirit opbouwen;
- veel aandacht te hebben voor modegebonden aspecten;
- modebewust adviseren;
- openstaan voor nieuwe technologieën op het gebied van textiele materialen en commerciële aspecten.

5.1.3 Werkelijkheidsgetrouwheid

Via de leerlingenstages zal de leerling de gelegenheid hebben om mee te werken met de mode-verkoopverantwoordelijke/afdelingschef. Diverse opdrachten worden dan ook doelbewust gegeven om deze functie zo precies mogelijk te beleven.

Gelijktijdig wordt van de stagiair verwacht dat hij/zij zelfstandig meedraait in het retoucheatelier.

5.1.4 Tewerkstelling

Afgestudeerden van dit specialisatiejaar komen in aanmerking voor tewerkstelling in functies als:

- mode-verkoop verantwoordelijke/afdelingschef (gerant);
- retoucheur(se);
- mode-assistent.

5.2 Modespecialisatie en trendstudie

5.2.1 Studieprofiel

Bij de inhoudelijke vernieuwing van het specialisatiejaar BSO “**Modespecialisatie en trendstudie**” dienen de aspecten van “moeilijke retouches” en het realiseren van “gelegenheidskleding” te worden beklemtoond.

5.2.2 Algemene doelstellingen

Volgende aandachtspunten zijn van belang om deze doelen te realiseren:

- een pasvorm in een lijnpatroon kunnen aanbrengen;
- een creatie kunnen weergeven in een lijnpatroon;
- de modetrends kennen;
- een klant kunnen adviseren bij de samenstelling van een volledige gelegenheidscreatie;
- creatief kunnen werken en verantwoordelijkheid kunnen opnemen;
- in team kunnen werken en tactvol met klanten kunnen omgaan;
- oog hebben voor nieuwe technieken en materialen bij het realiseren van gelegenheidskleding;
- vakkundig de moeilijke retouches kunnen analyseren, aanduiden en uitvoeren;
- de aspecten van eerder verworven kennis kunnen toepassen tijdens de stages.

5.2.3 Werkelijkheidsgetrouwheid

Desgewenst kan het aspect “retouches” met “verkoop” worden gecombineerd tijdens de leerlingenstages. Dergelijke stages kunnen een meerwaarde vormen bij het zoeken naar een job op de arbeidsmarkt.

Rekeninghoudend met de regionale tewerkstelling kunnen de scholen door middel van leerlingenstages zelf accenten leggen (bijv. werken in retouchezaken, verkoop in gespecialiseerde modezaken met retoucheatelier, medewerker in een mode-atelier, zelfstandig naaister, enz.)

5.2.4 Tewerkstelling

Het volgen van het specialisatiejaar geeft de afgestudeerden een grotere kans op tewerkstelling dankzij de verworven kennis van verkoop in de derde graad “Moderealiseatie en –verkoop” en de daaraan gekoppelde praktijkervaringen in het specialisatiejaar i.v.m. retouches en het realiseren van modieuze gelegenheidskledij.

5.3 BSO-specialisatiejaar ‘Mode- en maatkleding heren’

Het specialisatiejaar ‘Mode- en maatkleding heren’ is een bestaand structuuronderdeel binnen het studiegebied Mode. Inhoudelijk werd dit specialisatiejaar al aangepast, zodat het nu al verder bouwt op de vernieuwende visie van de studierichting ‘Moderealiseatie en -verkoop’ in de derde graad BSO.

5.3.1 Studieprofiel

Steunend op de moderealiseatie van de derde graad is ‘Mode- en maatkleding heren’ een unieke specialisatie waarin het maken van “een herenkostuum op maat” centraal staat. De leerling leert de specifieke, gerichte afwerkingen van een colbert, pantalon en gilet. Voor heren die een exclusief model wensen of voor heren met maatproblemen leert men kledingstukken realiseren. Ook het uitvoeren van complexere retouches bij herenkleding komt aan bod.

Door dieper in te gaan op de voorkennis van verkoop waar het het geven van kledingadvies betreft, zijn de afgestudeerden uit dit specialisatiejaar gegeerde werknemers in de herenkledingzaken. Als zij het attest bedrijfsbeheer behalen, kunnen deze leerlingen zich na het specialisatiejaar vestigen als zelfstandig klerma(a)k(st)er/retoucheur(se).

5.3.2 Algemene doelstellingen

- herenkledingadvies geven;
- kledingstukken zelfstandig realiseren voor:
  - * heren die exclusieve kleding wensen
  - * heren met maatproblemen
- complexe retouches uitvoeren;
- aandacht voor specifieke beroepsattitudes;
- openstaan voor nieuwe technologieën op het gebied van textiele materialen en commerciële aspecten.

5.3.3 Werkelijkheidsgetrouwheid

De leerlingen doen stages in een herenwinkel in combinatie met een retouche-atelier en/of bij een zelfstandige klermaker.

5.3.4 Tewerkstelling

Afgestudeerden van dit specialisatiejaar komen in aanmerking voor tewerkstelling in functies als:

- (zelfstandig) herenkleerma(a)k(st)er;
- winkelbediende in een herenkledingzaak;
- retoucheur(se).

6 Besluit

De Raad Secundair Onderwijs adviseert de minister om bij de actualisering van de specialisatiejaren in het studiegebied 'Mode' een aantal omzettingen mogelijk te maken. In het TSO stelt de raad voor om de huidige specialisatiejaren 'CAD-confectie' en 'Model- en patroonontwerpen' om te zetten in 1 specialisatiejaar TSO 'Creatie en patroonontwerpen'.

Voor elk van de BSO-specialisatiejaren 'Confectie-modelmaken' en 'Mode- en maatkleiding dames' stelt de raad een omzetting voor in telkens de specialisatiejaren 'Mode – verkoop' of 'Modespecialisatie en trendstudie'. Dit betekent concreet dat een school die de specialisatie 'Confectie-modelmaken' aanbiedt, dat specialisatiejaar kan omzetten in ofwel 'Mode-verkoop' ofwel 'Modespecialisatie en trendstudie'. Voor het specialisatiejaar 'Mode- en maatkleiding dames' geldt dan hetzelfde.

Voor het BSO-specialisatiejaar 'Mode- en maatkleiding heren' stelt de raad geen enkele wijziging voor aangezien deze specialisatie al aan de vernieuwde aanpak in het studiegebied Mode is aangepast.

Schematisch ziet het voorstel van de Raad Secundair Onderwijs er zo uit:

specialisatiejaren in het studiegebied Mode

Specialisatiejaren	Huidige benamingen	Voorgestelde omzetting
TSO	CAD-confectie Model- en patroonontwerpen	} Creatie en patroonontwerpen
BSO	Confectie-modelmaken	
	Mode- en maatkleiding dames	} Mode – Verkoop } Modespecialisatie en trendstudie
	Mode- en maatkleiding heren	

7 Benaming van het studiegebied

Op 15 juni 2001 bracht de toenmalige afdeling TSO-BSO van de Vlor een advies om de naam van het studiegebied "Kleding" te veranderen in "Mode". De Raad Secundair Onderwijs wenst erop te wijzen dat, ondanks de positieve reactie op dit advies en het gebruik van de benaming "Mode" in de omzendbrieven, de naamsverandering naar "Mode" tot op vandaag niet in de wetgeving is opgenomen.

Naar verluidt wordt de verandering van benaming van het studiegebied "Kleding" naar "Mode" geregeld via artikel III.13 van onderwijsdecreet XIV van 14 februari 2003. Dit decreet is evenwel nog niet gepubliceerd.

De Raad Secundair Onderwijs bracht het advies uit op 17 juni 2003 met eenparigheid van stemmen. Er waren 16 stemgerechtigde leden aanwezig.

Luc Van Paemele
secretaris

Pierre Vermaelen
voorzitter